

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA
HỒ CHÍ MINH
HỌC VIỆN BÁO CHÍ VÀ TUYÊN TRUYỀN**

HÀ KIM HOÀNH

**VẤN ĐỀ Y ĐỨC CỦA ĐỘI NGŨ CÁN BỘ Y TẾ
TỈNH THÁI BÌNH HIỆN NAY**

Ngành: Triết học

Mã số: 92 29 001

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ TRIẾT HỌC

HÀ NỘI - 2024

Công trình được hoàn thành tại:
Học viện Báo chí và Tuyên truyền

Người hướng dẫn khoa học: PGS,TS. Trần Hải Minh
PGS,TS. Nguyễn Thị Ngọc Hoa

Phản biện 1: PGS,TS. Nguyễn Chí Hiếu, Tạp chí cộng sản

Phản biện 2: PGS,TS. Nguyễn Thế Kiệt, Đại học Phương Đông

Phản biện 3: PGS,TS. Đặng Quang Định, Học viện CTQG Hồ Chí Minh

Luận văn sẽ được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận án cấp Học viện họp tại Học viện Báo chí và Tuyên truyền

Vào hồi 8 giờ ngày 21 tháng 12 năm 2023

Có thể tìm hiểu luận văn tại Thư viện Quốc gia và Trung tâm Thông tin khoa học - Học viện Báo chí và Tuyên truyền

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong mỗi con người, có hai yếu tố cơ bản để thể hiện, ứng xử với xã hội là tài năng (gọi tắt là tài) và đạo đức hay cái tâm (gọi tắt là đức). Xã hội luôn biến động và phát triển không ngừng, nên tài và đức luôn phải được trau dồi, rèn luyện. Đối với ngành y, ngoài tài năng (y thuật) cơ bản cần phải có, thì đạo đức nghề nghiệp (y đức) là yếu tố không thể thiếu được, tạo nên giá trị và phẩm chất tốt đẹp, cao quý, bền vững của một cán bộ y tế, được thể hiện qua thái độ, tinh thần trách nhiệm cao, cố gắng vượt qua mọi khó khăn, thách thức mà tận tụy với công việc, hết lòng thương yêu, chăm sóc người bệnh, đồng cảm với sự đau đớn của người bệnh.

Vì vai trò đặc biệt của ngành y, khi tốt nghiệp ra trường, một cán bộ y tế phải thể những lời mà ông tổ nghề y Hippocrate đã giáo huấn từ 377 năm trước Công nguyên. Hơn 200 năm trước đây, ở nước ta, đại danh y Hải Thượng Lãn Ông đã từng nói: “Thầy thuốc là người bảo vệ sinh mạng con người, sống chết trong tay mình nắm, phúc họa trong tay mình giữ. Vậy thì làm sao kiến thức không đầy đủ, đức hạnh không trọn vẹn, tâm hồn không rộng lớn, hành động không thận trọng mà dám liều lĩnh học đòi cái nghề cao quý đó chẳng?” [26, tr.25]. Chủ tịch Hồ Chí Minh đặt ra trong phương châm xử thế, hành động và phục vụ của các bộ và nhân viên ngành y đối với người bệnh như sau: Cán bộ cần phải thương yêu, săn sóc người bệnh như anh em ruột thịt của mình, coi họ đau đớn cũng như mình đau đớn. “Lương y phải như từ mẫu”. Người thầy thuốc tận tâm, tận lực cứu sống những người bệnh thập tử nhất sinh cũng được coi như người mẹ tái sinh cuộc sống cho họ. Từ tấm lòng lương y như từ mẫu mà nảy sinh ra những đức tính cần thiết của người cán bộ y tế như niềm nở, dịu dàng trong tiếp xúc, tận tình, cẩn trọng, chu đáo khi chăm sóc, ân cần, tỉ mỉ lúc dẫn dò và trong những trường hợp khó khăn, nguy kịch thì sẵn sàng chịu khó,

chịu khổ, hy sinh, quên mình để làm tròn phận sự cứu người. “Thầy thuốc như mẹ hiền” là cốt lõi của đạo đức ngành y.

Thái Bình là một tỉnh ven biển, tiếp giáp với Hải Phòng, Hưng Yên, Nam Định và Hải Dương. Thái Bình với diện tích khoảng trên 1.586,3 km². Dân số khoảng hơn 1.860.447 triệu người. Tỉnh Thái Bình có 8 huyện, thành phố với 285 xã, phường, thị trấn. Tỉnh Thái Bình có dân số đông, kinh tế tương đối phát triển. Tính đến tháng 12/2022, toàn tỉnh có 260 trạm y tế xã, phường, cơ quan, xí nghiệp. Cán bộ ngành y (do Sở Y tế quản lý) là 7.000 người [25]. Từ khi thành lập cho đến nay, ngành y tế tỉnh Thái Bình đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng như: chất lượng chăm sóc sức khỏe ngày càng nâng cao, các dịch vụ y tế, các kỹ thuật cao được áp dụng ngày càng nhiều, cơ chế chính sách, sự thay đổi của các cơ quan quản lý nhà nước về y tế... đã góp phần nâng cao công tác chăm sóc sức khỏe cho nhân dân tỉnh Thái Bình và các tỉnh lân cận. Song, bên cạnh những kết quả đạt được thì cũng xuất hiện những hạn chế, yếu kém như: công tác quản lý, thực hiện chính sách y tế, thực hiện y đức, chế độ chính sách, đãi ngộ, những biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức lối sống của một số cán bộ y tế ... Tất cả những hạn chế đó đã gây ảnh hưởng xấu đến ngành y tế tỉnh Thái Bình. Chính vì vậy, vấn đề y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình nói chung và cả nước nói chung có tầm quan trọng đặc biệt. Mặt khác, trong rất nhiều năm nay chưa có công trình nghiên cứu chuyên sâu nào đánh giá việc thực hiện y đức của các cán bộ y tế trong các cơ sở y tế của tỉnh Thái Bình. Do đó, cần có nghiên cứu khoa học, bài bản, tổng kết chuyên sâu và có hệ thống để từ đó tìm ra những giải pháp thiết thực nhằm nâng cao y đức đối với đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình trong thời gian tới.

Xuất phát từ yêu cầu cấp thiết đó và thực tiễn của địa phương đã gợi ý cho nghiên cứu sinh (NCS) lựa chọn nghiên cứu đề tài: ***“Vấn đề y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay”*** làm luận án tiến sĩ triết học.

2. Mục đích, nhiệm vụ nghiên cứu của luận án

2.1. Mục đích nghiên cứu

Trên cơ sở làm rõ những vấn đề lý luận và thực trạng y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay. Luận án đề xuất phương hướng và một số giải pháp cơ bản nhằm nâng cao y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình trong thời gian tới.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Thứ nhất, tổng quan các công trình nghiên cứu liên quan đến đề tài luận án. Từ đó, khái quát giá trị khoa học của các công trình tổng quan và chỉ ra khoảng trống đặt ra cho luận án cần tiếp tục nghiên cứu;

Thứ hai, làm rõ một số vấn đề lý luận về y đức của đội ngũ cán bộ y tế;

Thứ ba, phân tích, đánh giá thực trạng y đức của đội ngũ CBYT tỉnh Thái Bình và một số vấn đề đặt ra từ thực trạng này.

Thứ tư, đề xuất một số phương hướng và giải pháp cơ bản nhằm nâng cao y đức của đội ngũ CBYT tỉnh Thái Bình trong thời gian tới.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu của luận án

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Vấn đề y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay

3.2. Phạm vi nghiên cứu

Căn cứ vào nguồn tư liệu hiện có và khả năng nghiên cứu của nghiên cứu sinh, luận án tiến hành trong phạm vi giới hạn như sau:

- Về không gian: Nghiên cứu tại tỉnh Thái Bình

- Về thời gian: Từ năm 2018 đến nay. Đây là thời gian sau 5 năm Tỉnh ủy Thái Bình tổng kết việc thực hiện Kế hoạch số 60-KH/TU ngày 11-01-2018 về thực hiện Nghị quyết Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII về tăng cường công tác bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe nhân dân trong tình hình mới; Kế hoạch số 61-KH/TU ngày 11-01-2018 về thực hiện Nghị quyết Hội nghị lần thứ sáu Ban

Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII về công tác dân số trong tình hình mới.

- *Về khách thể*: Cán bộ quản lý trong ngành y; Bác sĩ; Y sĩ; Dược sĩ; Điều dưỡng viên/hộ sinh; Kỹ thuật viên làm việc trong ngành y.

- *Về đối tượng*: Vấn đề y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình qua khảo sát đội ngũ cán bộ y tế ở các cơ sở y tế sau:

1. Đội ngũ CBYT đang công tác tại các bệnh viện tuyến tỉnh bao gồm: Bệnh viện Đa khoa tỉnh Thái Bình; Bệnh viện Phụ sản Thái Bình; Bệnh viện Nhi Thái Bình; Bệnh viện Mắt Thái Bình; Bệnh viện Phục hồi chức năng Thái Bình; Bệnh viện Y học cổ truyền Thái Bình; Bệnh viện Phổi Thái Bình; Bệnh viện Tâm thần Thái Bình; Bệnh viện Da liễu Thái Bình.

2. Đội ngũ CBYT đang công tác tại các bệnh viện tuyến huyện của tỉnh Thái Bình bao gồm: Bệnh viện Đa khoa thành phố Thái Bình; Bệnh viện Đa khoa Đông Hưng; Bệnh viện Đa khoa Vũ Thư.

3. Đội ngũ CBYT đang công tác tại lĩnh vực y tế dự phòng, trung tâm y tế huyện, thành phố của tỉnh Thái Bình bao gồm: Trung tâm Kiểm soát bệnh tật tỉnh Thái Bình; Trung tâm Y tế thành phố Thái Bình; Trung tâm Y tế huyện Đông Hưng; Trung tâm Y tế huyện Vũ Thư.

Luận án không nghiên cứu với đối tượng là đội ngũ CBYT tuyến xã, phường, thị trấn; nhân viên phục vụ trong các cơ sở y tế của tỉnh Thái Bình.

4. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu của luận án

4.1. Cơ sở lý luận

Luận án được thực hiện trên cơ sở quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam, của Bộ Y tế, của ngành y tế Thái Bình về đạo đức, đạo đức nghề nghiệp, y đức (trên quan điểm triết học).

4.2. Phương pháp nghiên cứu

- Luận án sử dụng phương pháp luận của chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử làm phương pháp nghiên cứu chung nhất. Phương pháp luận của chủ nghĩa duy vật biện chứng nhằm nghiên cứu khách quan, toàn diện, chỉ ra những mối liên hệ và sự vận động biến đổi về thực trạng y đức của đội ngũ CBYT tỉnh Thái Bình. Phương pháp luận của chủ nghĩa duy vật lịch sử nhằm xem xét vấn đề y đức từ thực tiễn, từ hiện thực lịch sử, coi thực tiễn và kết quả của quá trình đánh giá về nhận thức, thái độ, hành vi của đội ngũ CBYT tỉnh Thái Bình; về y đức của đội ngũ cán bộ y tế trong các mối quan hệ với nghề nghiệp, người bệnh, đồng nghiệp, pháp luật.

- Ngoài ra, luận án còn sử dụng phương pháp lịch sử và phương pháp logic là phương pháp cơ bản. Kết hợp phương pháp lịch sử và phương pháp logic cho phép nghiên cứu sinh vận dụng được kết quả nghiên cứu của các phương pháp khác như: phân tích, tổng hợp, so sánh... nhằm phản ánh trung thực, khoa học, khách quan bức tranh về vấn đề y đức của đội ngũ CBYT tỉnh Thái Bình hiện nay.

- Phương pháp nghiên cứu tài liệu, đây là phương pháp mà NCS đã tiến hành bằng việc tìm các tài liệu có liên quan đến đề tài nghiên cứu như từ điển, sách, các công trình nghiên cứu đã được công bố có liên quan đến đề tài, chọn lọc và giữ lại những tài liệu có độ tin cậy cao, chất lượng, tổng hợp và hoàn thành khung lý thuyết. Trên cơ sở đó tiến hành phân tích, tổng hợp và kế thừa để xây dựng cơ sở lý luận cho luận án.

- Luận án sử dụng phương pháp điều tra, khảo sát xã hội học và sử dụng phần mềm SPSS 20.0 để xử lý số liệu điều tra. Kết quả nghiên cứu được trình bày bởi các bảng, biểu đồ; các số liệu được biểu hiện dưới dạng giá trị trung bình và tỉ lệ %.

- Ngoài ra, NCS còn sử dụng các phương pháp khác như: phương pháp thống kê, diễn dịch, quy nạp, các ngành khoa học của xã hội học, kinh tế học, lịch sử ... để làm sáng tỏ vấn đề cần nghiên cứu được đặt ra trong luận án.

5. Đóng góp mới về khoa học của luận án

Một là, luận án đã góp phần làm rõ những kết quả đạt được và hạn chế vì y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay. Từ đó, nêu ra một số vấn đề y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình trong thời gian tới. Trên cơ sở đó luận án đã đề xuất một số phương hướng và giải pháp cơ bản nhằm nâng cao ý thức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay.

Hai là, luận án góp phần làm rõ thêm một số vấn đề lý luận về y đức của đội ngũ cán bộ y tế hiện nay. Những nội dung mà luận án nêu ra có đóng góp nhất định đối với sự phát triển của ngành triết học, phục vụ cho công tác đào tạo nghiên cứu lý luận về giáo dục y đức cho đội ngũ cán bộ ngành y tế hiện nay.

6. Ý nghĩa lý luận và thực tiễn của luận án

6.1. Ý nghĩa lý luận

Làm rõ hơn những vấn đề lý luận về y đức của đội ngũ cán bộ y tế nói chung và đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình nói riêng.

6.2. Ý nghĩa thực tiễn

Kết quả nghiên cứu của luận án có thể giúp cấp ủy đảng, chính quyền của các huyện, thành phố, Sở Y tế, Tỉnh ủy, HĐND, UBND tỉnh Thái Bình và các đơn vị có liên quan vận dụng vào quá trình xây dựng y đức đối với đội ngũ cán bộ y tế. Bên cạnh đó, đưa ra các hoạt động giáo dục, rèn luyện y đức cho đội ngũ cán bộ y tế của tỉnh Thái Bình trong giai đoạn hiện nay.

Kết quả nghiên cứu của luận án còn là nguồn tài liệu tham khảo cho việc nghiên cứu, giảng dạy các môn: Triết học, Xã hội học, Tâm lý và đạo đức y tế, công tác giáo dục, đào tạo ở các trường đại học, học viện, các trường cao đẳng Y Dược trong cả nước nói chung và Trường Đại học Y Dược Thái Bình, Trường Cao đẳng Y tế Thái Bình nói riêng.

7. Kết cấu của luận án

Ngoài phần mở đầu, tổng quan, kết luận, các công trình khoa học đã công bố, danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục, luận án gồm 4 chương, 12 tiết.

Chương 1
TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU
CÓ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN

1.1. Các nghiên cứu về y đức

1.2. Các nghiên cứu về y đức của đội ngũ cán bộ y tế

**1.3. Các nghiên cứu về thực trạng và giải pháp nhằm
nâng cao y đức cho đội ngũ cán bộ y tế**

**1.4. Khái quát giá trị các công trình tổng quan và
những vấn đề đặt ra cần được tiếp tục nghiên cứu trong
luận án**

1.4.1. Giá trị của các công trình tổng quan

Từ tổng quan tình hình nghiên cứu liên quan đến đề tài luận án, nghiên cứu sinh rút ra những giá trị như sau:

Thứ nhất, các công trình nghiên cứu về đạo đức và y đức; y đức của đội ngũ cán bộ y tế; thực trạng và giải pháp nhằm nâng cao y đức của đội ngũ cán bộ y tế trong những năm gần đây được đăng tải với số lượng ngày càng nhiều, chất lượng cũng ngày càng được nâng cao, với nhiều cách tiếp cận khác nhau. Nội dung các công trình cũng đã đề cập một cách khá toàn diện nhiều vấn đề về y đức của đội ngũ cán bộ y tế như: khái niệm đạo đức, y đức, y đức của đội ngũ cán bộ y tế; vị trí, vai trò, những thành tựu, hạn chế và yêu cầu đổi mới ngành y tế trong sự phát triển đất nước, ngoài ra các công trình nghiên cứu còn đề cập đến vấn đề thực hành y đức...

Thứ hai, các công trình nghiên cứu cung cấp những cơ sở lý luận và phương pháp luận quan trọng trong nghiên cứu vấn đề y đức của đội ngũ cán bộ y tế, từ các quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin (điển hình như các công trình “C.Mác - Ph.Ăngghen - V.I.Lênin bàn về đạo đức” [120], “Đảng ta bàn về đạo đức” [121], “Đạo đức mới” [68],), tư tưởng Hồ Chí Minh (điển hình như một số công trình của tác giả Đỗ Nguyên Phương, Phạm Mạnh Hùng) đến các phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu cụ thể. Có những nhà khoa học tâm huyết và đã có nhiều

thành quả trong nghiên cứu y đức của đội ngũ cán bộ y tế, điển hình như Phạm Mạnh Hùng, Đỗ Nguyên Phương, Vũ Văn Thanh, Nguyễn Thị Thanh Hà, Bé Thanh Tịnh.

Thứ ba, những khảo sát thực tiễn và các kết quả nghiên cứu thực chứng về vấn đề y đức của đội ngũ cán bộ y tế đã đưa ra, cho chúng ta thấy được một bức tranh toàn cảnh về y đức của đội ngũ cán bộ y tế ở Việt Nam hiện nay, nhất là các công trình nghiên cứu của Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh và Học viện Khoa học xã hội, cùng các tài liệu của Bộ Y tế, Cục Thống kê Thái Bình... Những kết quả nghiên cứu đó đã cung cấp cho nghiên cứu sinh những tư liệu quý báu, vừa có tính khái quát cao lại vừa hết sức đa dạng, nhưng cũng rất cụ thể và chi tiết.

Thứ tư, những đánh giá, nhận xét và những kết luận được các nhà nghiên cứu đưa ra hết sức đúng đắn, xác thực. Các nhà khoa học đều khẳng định vấn đề y đức của đội ngũ cán bộ y tế là một vấn đề quan trọng trong sự phát triển kinh tế - xã hội của đất nước, nhất là trong giai đoạn hiện nay với sự tác động của nền kinh tế thị trường, của hội nhập quốc tế, của những thành tựu phát triển trong y học. Sự cám dỗ của đồng tiền dẫn đến những vi phạm nghiêm trọng về y đức trong cán bộ y tế. Vì thế, các nhà khoa học đều thống nhất cho rằng, việc nghiên cứu vấn đề y đức của đội ngũ cán bộ y tế ở Việt Nam hiện nay là hết sức khẩn thiết. Quan điểm này có giá trị to lớn về mặt phương pháp luận cho việc nghiên cứu vấn đề y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay.

Tuy nhiên, liên quan đến đề tài luận án “Vấn đề y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay” của nghiên cứu sinh đang nghiên cứu còn nhiều vấn đề chưa được bàn đến hoặc chưa được làm rõ hoặc chỉ bàn đến nhưng không phải ở tỉnh Thái Bình hoặc chưa được đề cập một cách có hệ thống chưa đúng với mục đích và nhiệm vụ mà đề tài luận án đặt ra.

1.4.2. Những vấn đề đặt ra cần được tiếp tục nghiên cứu trong luận án

Một là, làm sáng tỏ thêm những vấn đề lý luận chung về đạo đức, y đức, nội dung y đức của đội ngũ cán bộ y tế; tầm quan trọng và những yếu tố ảnh hưởng đến y đức của đội ngũ cán bộ y tế nói chung và đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình nói riêng. Do đối tượng, phạm vi và phương pháp nghiên cứu khác nhau, nên các công trình khoa học trong và ngoài nước hoặc là chỉ nghiên cứu về đạo đức nói chung hoặc nghiên cứu về y đức hoặc đánh giá thực trạng y đức của nhóm đối tượng cụ thể mà chưa có công trình nào trực tiếp nghiên cứu vấn đề y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay. Đây chính là một trong những vấn đề đặt ra và đòi hỏi luận án cần được tiếp tục nghiên cứu một cách có hệ thống.

Hai là, trên cơ sở tiếp thu và kế thừa các quan điểm của các nhà khoa học về các khái niệm cơ bản có liên quan đến đề tài luận án, tác giả phân tích, làm rõ khái niệm đạo đức, y đức. Đặc biệt là khái niệm y đức của đội ngũ cán bộ y tế và xác định hướng nghiên cứu đó là *“Y đức của đội ngũ cán bộ y tế là những quy tắc, chuẩn mực đạo đức được xã hội thừa nhận trong những giai đoạn lịch sử nhất định đối với ngành y, nhằm điều chỉnh nhận thức, thái độ, hành vi của đội ngũ cán bộ y tế đối với bệnh nhân, đồng nghiệp và xã hội, được biểu hiện thông qua lương tâm, trách nhiệm, danh dự, năng lực, tính cách của người cán bộ y tế trong thực hiện trách nhiệm và nghĩa vụ của mình”*. Đây là khái niệm công cụ và từ khái niệm công cụ luận án đề cập đến những nội dung y đức của đội ngũ cán bộ y tế: 1) Y đức thể hiện lương tâm và trách nhiệm, luôn rèn luyện để nâng cao phẩm chất đạo đức của người cán bộ y tế; 2) Tôn trọng quyền được khám bệnh, chữa bệnh và những bí mật riêng tư bệnh nhân, khi thăm khám, chăm sóc cần bảo đảm kín đáo, lịch sự; 3) Tôn trọng pháp luật và thực hiện nghiêm túc các quy chế, quy định của ngành về chuyên môn. Công bằng, bình đẳng trong khám, chữa bệnh cho nhân dân; 4) Luôn có

thái độ niềm nở, tận tình và giải thích cặn kẽ tình hình bệnh cho bệnh nhân, gia đình họ hiểu để cùng hợp tác điều trị, phổ biến cho họ về quyền lợi và nghĩa vụ của bệnh nhân; 5) Thật thà, đoàn kết, tôn trọng đồng nghiệp, kính trọng các bậc thầy, khi bản thân có thiếu sót, phải tự giác nhận trách nhiệm về mình, không đổ lỗi cho đồng nghiệp và tuyến trước. Từ đó luận án có thể làm rõ được vấn đề y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay.

Ba là, luận án không dừng lại ở việc nghiên cứu lý luận mà còn đi sâu nghiên cứu, khảo sát, đánh giá thực trạng y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay trên các mặt: nhận thức, thái độ, hành vi của đội ngũ cán bộ y tế về y đức và quan hệ y đức (quan hệ với người bệnh, đồng nghiệp, bản thân, xã hội và pháp luật) của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay. Trên cơ sở đánh giá thực trạng, luận án làm rõ một số vấn đề đặt ra về y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình, Từ đó, đề xuất phương hướng và một số giải pháp nhằm nâng cao y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình.

Tiểu kết chương 1

Chương 2
VẤN ĐỀ Y ĐỨC CỦA ĐỘI NGŨ CÁN BỘ Y TẾ
- MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN

2.1. Một số khái niệm

2.1.1. Khái niệm đạo đức

Đạo đức là một hình thái ý thức xã hội, là tập hợp những nguyên tắc, qui tắc, chuẩn mực xã hội nhằm quy định và điều chỉnh hành vi ứng xử của con người trong mối quan hệ giữa con người với con người, con người với xã hội; được thực hiện bởi niềm tin cá nhân, truyền thống và sức mạnh của dư luận xã hội [47, tr.8].

2.1.2. Khái niệm và chức năng của y đức

2.1.2.1. Khái niệm y đức

Y đức là những quy tắc, khuôn mẫu, chuẩn mực đạo đức mà xã hội mong đợi, đòi hỏi ở những người làm việc trong ngành y phải có trách nhiệm, nghĩa vụ và quyền lợi. Được thực hiện một cách tự giác, tự nguyện và tích cực trong quá trình hoạt động nghề nghiệp

2.1.2.2. Chức năng của y đức

Một là, chức năng nhận thức

Hai là, chức năng giáo dục

Ba là, chức năng điều chỉnh hành vi

2.2. Khái niệm, đặc điểm và nội dung y đức của đội ngũ cán bộ y tế

2.2.1. Khái niệm đội ngũ cán bộ y tế

Đội ngũ cán bộ y tế có thể hiểu là những cán bộ công chức, viên chức, người lao động làm việc trong các cơ quan quản lý nhà nước về y tế và các cơ sở y tế.

Đội ngũ CBYT bao gồm:

- 1) Những người trực tiếp tham gia chữa bệnh;*
- 2) Những người quản lý y tế;*
- 3) Những nhân viên phục vụ trong ngành y tế.*

2.2.2. Đặc điểm của đội ngũ cán bộ y tế

- Đội ngũ cán bộ y tế ngành y tiếp xúc thường xuyên với bệnh

- Hoạt động của đội ngũ cán bộ ngành y đa dạng, phức tạp

- Là một nghề nhân đạo

- Mọi hành vi, cử chỉ, lời nói của người cán bộ y tế đều tác động mạnh mẽ đến người bệnh

- Có sự trợ giúp của nhiều phương tiện công cụ

2.2.3. Nội dung y đức của đội ngũ cán bộ y tế

Y đức của đội ngũ cán bộ y tế là những quy tắc, chuẩn mực đạo đức được xã hội mong đợi và thừa nhận trong những giai đoạn lịch sử nhất định, nhằm điều chỉnh nhận thức, thái độ, hành vi của đội ngũ cán bộ y tế đối với bệnh nhân, đồng nghiệp và xã hội, được biểu hiện thông qua lương tâm, trách nhiệm, danh dự, năng lực, tính cách của người cán bộ y tế trong thực hiện trách nhiệm và nghĩa vụ của mình.

Nội dung y đức của đội ngũ cán bộ y tế:

2.2.2.1. *Y đức thể hiện lương tâm và trách nhiệm, luôn rèn luyện để nâng cao phẩm chất đạo đức của người cán bộ y tế*

2.2.2.2. *Tôn trọng quyền được khám bệnh, chữa bệnh và những bí mật riêng tư bệnh nhân, khi thăm khám, chăm sóc cần bảo đảm kín đáo, lịch sự*

2.2.2.3. *Tôn trọng pháp luật và thực hiện nghiêm túc các quy chế, quy định của ngành về chuyên môn. Công bằng, bình đẳng trong khám, chữa bệnh cho nhân dân*

2.2.2.4. *Luôn có thái độ niềm nở, tận tình và giải thích cặn kẽ tình hình bệnh cho bệnh nhân, gia đình họ hiểu để cùng hợp tác điều trị, phổ biến cho họ về quyền lợi và nghĩa vụ của bệnh nhân*

2.2.2.5. *Thật thà, đoàn kết, tôn trọng đồng nghiệp, kính trọng các bậc thầy, khi bản thân có thiếu sót, phải tự giác nhận trách nhiệm về mình, không đổ lỗi cho đồng nghiệp và tuyến trước*

2.3. Tầm quan trọng và những yếu tố ảnh hưởng đến y đức của đội ngũ cán bộ y tế hiện nay

2.3.1. Tầm quan trọng của y đức đối với đội ngũ cán bộ y tế

- Y đức là động lực để đội ngũ cán bộ y tế hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ được giao

- Y đức giúp đội ngũ cán bộ y tế tự hoàn thiện đức và tài, có tác dụng giáo dục, nêu gương và xây dựng các giá trị đạo đức mới

- Y đức giúp người cán bộ y tế giữ gìn phẩm giá, danh dự nghề nghiệp, tạo ra niềm tin cho nhân dân

2.3.2. Những yếu tố ảnh hưởng đến y đức của đội ngũ cán bộ y tế

2.3.2.1. Xu hướng toàn cầu hoá, hợp tác quốc tế và cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư

2.3.2.2. Kinh tế thị trường

2.3.2.3. Vai trò của pháp luật

2.3.2.4. Chính sách đãi ngộ đối với cán bộ y tế

2.3.2.5. Công tác giáo dục y đức ở các trường y và các cơ sở y tế

2.3.2.6. Vai trò nêu gương, điển hình trong đội ngũ cán bộ y tế

2.3.2.7. Các giá trị văn hóa, đạo đức, y đức truyền thống của dân tộc và địa phương

Tiểu kết chương 2

Chương 3
THỰC TRẠNG Y ĐỨC CỦA ĐỘI NGŨ CÁN BỘ Y TẾ
TỈNH THÁI BÌNH HIỆN NAY VÀ MỘT SỐ VẤN ĐỀ ĐẶT RA

3.1. Khái quát chung về tỉnh Thái Bình và đội ngũ cán bộ y tế của tỉnh Thái Bình

3.1.1. Khái quát chung về tỉnh Thái Bình

3.1.1.1. Về điều kiện tự nhiên tác động tới đội ngũ cán bộ y tế

Thái Bình là tỉnh ven biển thuộc lưu vực sông hồng, nằm ở toạ độ từ 20°17' vĩ Bắc và 106°06' đến 106°39' kinh đông. Diện tích tự nhiên 1.586,3 km². Dân số 1.860.447 người, trong đó 1.696.000 người, chiếm 93,7% dân số sống ở địa bàn nông thôn. Mật độ dân cư đông đúc khoảng trên 11.000 người/km², so với cả nước chỉ đứng sau hai thành phố lớn là thành phố Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh. Hầu hết cư dân Thái Bình là người kinh, sống chủ yếu bằng nghề nông [2]. Chính đất chật, người đông, kinh tế nông nghiệp đã tác động đến ngành y tế Thái Bình. Đây cũng chính là lý do tại sao Thái Bình có nhiều bệnh viện từ bệnh viện công lập đến bệnh viện tư nhân.

3.1.1.2. Về đặc điểm kinh tế tác động tới đội ngũ cán bộ y tế

Quy mô GRDP theo giá hiện hành tỉnh Thái Bình đứng thứ 8/11 tỉnh trong vùng Đồng bằng sông Hồng và đứng thứ 18/63 tỉnh trong cả nước. GRDP bình quân đầu người năm 2022 ước đạt 58,9 triệu đồng [25]. Sự tăng trưởng về kinh tế của tỉnh Thái Bình làm cho công tác chăm sóc và bảo vệ sức khỏe được nhân dân chú trọng. Vì lẽ đó, tỉnh Thái Bình luôn xác định, đầu tư cho y tế là đầu tư cho con người, tăng trưởng kinh tế đi đôi với cải thiện toàn diện đời sống của người dân hướng đến sự phát triển bền vững. Các cơ sở khám, chữa bệnh, tổ chức bộ máy y tế của tỉnh được hoàn thiện theo hướng phổ cập, chuyên sâu và hiện đại, chất lượng đội ngũ cán bộ y tế được nâng lên. Điều này đã tạo điều kiện chăm sóc tốt hơn về y tế cho các tầng

lớp dân cư trong tỉnh, thúc đẩy tiến bộ xã hội. Tuy nhiên, kinh tế phát triển có thể nảy sinh nhiều bệnh tật hơn, người dân chi cho công tác chăm sóc sức khỏe, công tác khám chữa bệnh nhiều hơn. Trong khi đó mặc dù kinh tế của tỉnh phát triển nhưng đời sống của đội ngũ CBYT không được nâng lên dẫn đến dễ nảy sinh tâm lý nhận quà, phong bì của bệnh nhân hoặc tìm cách gây khó khăn để người dân phải nhờ vả đội ngũ CBYT...Chính điều này đã tác động lớn vào y đức của đội ngũ CBYT tỉnh Thái Bình hiện.

3.1.1.3. Đặc điểm xã hội tác động tới đội ngũ cán bộ y tế

Dân số trung bình năm 2022 trên địa bàn tỉnh Thái Bình là 1.878,5 nghìn người. Thu nhập bình quân đầu người năm 2022 ước đạt 58,9 triệu đồng [25].

Qua nghiên cứu đặc điểm tự nhiên, kinh tế - xã hội của tỉnh Thái Bình cho thấy: Thái Bình là tỉnh có điều kiện, tiềm năng, nguồn lực thuận lợi cho phát triển sự phát triển của y tế, đặc biệt là sự xuất hiện của các bệnh viện như: Bệnh viện chất lượng cao; Bệnh viện Đa khoa Lâm Hoa; Bệnh viện Phụ sản An Đức; Bệnh viện Phước Hải đã tác động rất lớn đến đội ngũ CBYT của tỉnh. Mặt khác, trong 10 năm qua, dân số thành thị của Thái Bình nhìn chung có tăng so với khu vực nông thôn. Đây là tất yếu của xu thế đô thị hóa nói chung và tỉnh Thái Bình nói riêng. Chính sự tăng dân số cũng làm cho nhu cầu khám chữa bệnh của người dân ngày càng tăng đặt ra nhiều thách thức với hệ thống y tế như: tình trạng quá tải bệnh viện, đạo đức người thầy thuốc, chất lượng nguồn nhân lực tuyến dưới, vấn đề đạo đức nghề nghiệp, giao tiếp ứng xử của đội ngũ cán bộ y tế trong hệ thống y tế công lập... Vẫn còn một số CBYT có thái độ ứng xử, giao tiếp thiếu tính chuyên nghiệp, chưa coi người bệnh là khách hàng, là trung tâm, có thái độ ban ơn. Một số hiện tượng tiêu cực, vòi vĩnh, gợi ý, gây khó khăn để người bệnh phải cầu cạnh, nhờ vả, phải cảm ơn và thậm chí có một số hiện tượng công khai gợi ý bồi dưỡng phong bì ngay cả trước

khi thực hiện kỹ thuật cho người bệnh. Chính điều này cũng đã tác động đến ý thức của đội ngũ CBYT tỉnh Thái Bình hiện nay.

3.1.2. Khái quát về ngành y tế Thái Bình

Thứ nhất, về cơ cấu tổ chức và đội ngũ cán bộ

Cán bộ ngành y (do Sở Y tế quản lý) là 7.000 người (trong đó: 2.210 bác sĩ, 716 y sĩ, 2.148 điều dưỡng và 389 hộ sinh, 167 dược sĩ đại học, 680 dược sĩ cao đẳng, trung cấp, 13 dược tá, 344 Kỹ thuật viên Y và 1.193 cán bộ khác). Đến cuối năm 2022, số cán bộ y tế trên vạn dân là 34,22, số bác sĩ/vạn dân là 11,26 bác sĩ; số dược sĩ/vạn dân là 1,79 dược sĩ [25]. Số bác sĩ cao hơn so với cả nước (số bác sĩ/vạn dân cả nước là 9,0 bác sĩ), số dược sĩ thấp hơn so với cả nước (số dược sĩ/vạn dân cả nước là 2,0 dược sĩ) [35].

Thứ hai, về công tác tuyển dụng, đào tạo, điều kiện làm việc và chính sách đãi ngộ của tỉnh Thái Bình đối với đội ngũ cán bộ y tế

- Đào tạo về chuyên môn
- Điều kiện làm việc
- Chính sách đãi ngộ

3.1.3. Đặc điểm về đối tượng nghiên cứu

- Đặc điểm của đội ngũ cán bộ y tế theo giới: có 45,1% (388) CBYT nam và 54,9% (472) CBYT nữ. Đội ngũ CBYT cần có sức khỏe tốt, thời gian làm việc với cường độ cao nên giới tính của đội ngũ CBYT có tác dụng quan trọng đến việc thực hành y đức [Phụ lục 2, tr.193].

- Đặc điểm của đội ngũ CBYT theo chuyên môn: số CBYT tham gia nghiên cứu có 296 Bác sĩ (chiếm 34,4%); 76 Y sĩ (chiếm 8,8%); 327 Điều dưỡng viên (chiếm 38,0%); 42 hộ sinh (chiếm 4,9%); 87 Kỹ thuật viên (chiếm 10,1%) và có 32 cán bộ khác (chiếm 3,7%). Tỷ lệ nghiên cứu là 10,27/1 [Phụ lục 2, tr.193]. Từ kết quả nghiên cứu của đội ngũ CBYT theo chuyên môn số lượng Bác sĩ, điều dưỡng viên ở các cơ sở y tế của tỉnh Thái Bình chiếm tỷ lệ cao. Điều đó cho thấy số CBYT

thực hiện chăm sóc trực tiếp cho người bệnh có vai trò rất lớn trong việc thực hiện y đức.

- Đặc điểm của đội ngũ CBYT theo trình độ đào tạo: trong tổng số 860 CBYT được lấy ý kiến phản hồi về vấn đề y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay có: 56 (chiếm 6,5%) cán bộ có trình độ đào tạo là tiến sĩ, BSCKII; 116 (chiếm 13,5%) cán bộ có trình độ đào tạo là thạc sĩ, BSCKI; 375 (chiếm 43,6%) cán bộ có trình độ đại học; 237 (chiếm 27,6%) cán bộ có trình độ cao đẳng; 76 (chiếm 8,8%) cán bộ có trình độ trung cấp và không có CBYT có trình độ thấp hơn trung cấp [Phụ lục 2, tr. 194]. Đặc điểm về trình độ đào tạo của đội ngũ CBYT tỉnh Thái Bình cho thấy việc thể hiện y đức trong thái độ, nhận thức, hành vi về y đức của đội ngũ CBYT.

- Đặc điểm của đội ngũ CBYT theo vị trí công tác: số CBYT tham gia nghiên cứu có 42 cán bộ (chiếm 4,9%) giữ chức vụ Giám đốc, Phó giám đốc; 86 cán bộ (chiếm 10,0%) giữ chức vụ Trưởng/Phó trưởng khoa/Phòng/Trung tâm; 244 cán bộ (chiếm 28,4%) là Bác sĩ/Y sĩ; 369 cán bộ (chiếm 42,9%) là Điều dưỡng viên/Hộ sinh; 87 cán bộ (chiếm 10,1%) là kỹ thuật viên và 32 cán bộ (chiếm 3,7%) là nhân viên của các bệnh viện, Trung tâm y tế huyện, thành phố, trung tâm Kiểm soát bệnh tật tỉnh Thái Bình. Tỷ lệ nghiên cứu cao/thấp là 11,59/1 [Phụ lục 2, tr. 194]. Số cán bộ y tế qua khảo sát là lãnh đạo bệnh viện, lãnh đạo khoa/phòng/ban chiếm gần 40% cho thấy tác dụng của việc triển khai thực hiện y đức của đội ngũ CBYT ở các cơ sở y tế của tỉnh Thái Bình.

- Đặc điểm của đội ngũ CBYT theo thâm niên công tác: đội ngũ cán bộ y tế có thâm niên công tác cao nhất là từ 11 đến 20 năm với 320 (chiếm 37,2%) cán bộ; thứ 2 là từ 21 đến 30 năm với 271 (chiếm 31,5%) cán bộ; thứ 3 là dưới 10 năm với 176 (chiếm 20,5%) cán bộ và thấp nhất là đội ngũ CBYT có thâm niên công tác từ 31 năm trở lên với 93 (chiếm 10,8%) cán bộ [Phụ lục 2, tr. 194]. Việc điều tra số lượng CBYT có thâm niên công tác từ 16 đến 20 năm và từ 21 đến 30 năm

chiếm 68,7% có tác dụng rất lớn trong việc đánh giá về nhận thức, thái độ, hành vi y đức của đội ngũ CBYT.

3.2. Thực trạng y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay và nguyên nhân của thực trạng này

3.2.1. Kết quả đạt được và nguyên nhân

3.2.1.1. Những kết quả đạt được về y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay

a) Về nhận thức y đức của đội ngũ cán bộ y tế

Thứ nhất, nhận thức của đội ngũ cán bộ y tế về y đức

Đánh giá về tinh thần trách nhiệm và lương tâm nghề nghiệp của đội ngũ CBYT tỉnh Thái Bình hiện nay, có 89,6% và 86,8% người được hỏi cho rằng đạt ở mức tốt [Phụ lục 2, tr. 197]. Là CBYT họ luôn gương mẫu nêu cao tinh thần tập thể, chống chủ nghĩa cá nhân, tận tâm vun đắp, xây dựng các mối quan hệ tốt đẹp trong các cơ sở y tế, có thái độ gần gũi, tôn trọng, thương yêu người bệnh. Trong hoạt động chuyên môn, họ luôn có thái độ lao động đúng đắn, yêu lao động, lao động tự giác, sáng tạo, có kỷ luật với năng suất, chất lượng, hiệu quả. Qua kết quả khảo sát cho thấy, 80,2% các đối tượng được hỏi đã khẳng định trình độ chuyên môn, 83,2% kỹ năng nghề nghiệp của người đội ngũ CBYT hiện nay đạt ở mức tốt [Phụ lục 2, tr. 197].

Hầu hết đội ngũ CBYT hiện nay đều quán triệt sâu sắc và thực hiện tốt các nguyên tắc, quy tắc về y đức, có lý tưởng, tình cảm đạo đức nghề nghiệp cao đẹp. Cùng với yêu cầu của sự nghiệp xây dựng ngành Y tế nước nhà nói chung và ngành y tế tỉnh Thái Bình nói riêng, trong thời gian qua đại bộ phận đội ngũ CBYT đã nhận thức rõ tầm quan trọng của các nguyên tắc, quy tắc y đức trong thực hành y nghiệp.

Thứ hai, nhận thức về vai trò của y đức đối với đội ngũ cán bộ y tế

Với kết quả đánh giá vai trò của y đức đối với đội ngũ CBYT tỉnh Thái Bình là quan trọng và rất quan trọng trong các chuẩn mực y đức của đội ngũ CBYT trên 78,4%. Điều đó khẳng

định đội ngũ CBYT coi đây là nhiệm vụ thiêng liêng, không chỉ dừng lại ở nhận thức mà phải được hiện thực hóa bằng hành động, cử chỉ, ánh mắt triu mến dành cho người bệnh.

Đội ngũ CBYT tỉnh Thái Bình phần lớn cho rằng y đức là rất quan trọng và quan trọng đối với họ (34,7%; 47,0% cho từng nội dung đánh giá về vai trò của y đức đối với đội ngũ CBYT). Song trong số đó vẫn còn từ 3,7% đến 12,1% số CBYT nhận thức chưa đầy đủ về vai trò của y đức (rất không quan trọng đến bình thường) [Phụ lục 2, tr.215]. Tất cả những điều này sẽ ảnh hưởng tiêu cực đến việc hình thành nhận thức đúng đắn và khả năng thực hành y đức của đội ngũ CBYT tỉnh Thái Bình.

b) Về thái độ y đức của đội ngũ cán bộ y tế

Kết quả điều tra của tác giả ở 12 Bệnh viện, 03 Trung tâm y tế huyện, thành phố và 01 Trung tâm y tế tỉnh Thái Bình có 88,4% CBYT đánh giá y đức có ý nghĩa quan trọng và rất quan trọng trong việc thăm khám, điều trị cho người bệnh tại các cơ sở y tế [Phụ lục 2, tr.203].

c) Về hành vi y đức của đội ngũ cán bộ y tế

Hầu hết đội ngũ CBYT tích cực, chủ động, sáng tạo trong công việc, nỗ lực, tự giác vươn lên hoàn thành tốt nhiệm vụ, chức trách được giao. Một trong những thước đo quan trọng về hành vi y đức của đội ngũ CBYT tỉnh Thái Bình hiện nay được thể hiện ở mức độ hoàn thành nhiệm vụ theo vị trí việc làm được giao. Gắn với trách nhiệm là cán bộ lãnh đạo ở các cơ sở y tế, mặc dù công tác trong điều kiện vật chất khó khăn, nhưng đa số CBYT đều phát huy cao vai trò tiên phong, gương mẫu của người mình, luôn chủ động, tự giác, sáng tạo, vượt qua mọi khó khăn, gian khổ hoàn thành tốt nhiệm vụ, chức trách được giao.

Đánh giá về kết quả thực hiện nhiệm vụ của đội ngũ CBYT tỉnh Thái Bình hiện nay, 70,7% CBYT được hỏi về đội ngũ CBYT có ý thức tổ chức kỷ luật; thực hiện đúng quy trình chuyên môn, nghiệp vụ, nội quy, quy chế làm việc của ngành,

của đơn vị cho ở mức tốt và rất tốt và 27,1% ở mức bình thường [Phụ lục 2, tr.210].

Đánh giá về tôn trọng pháp luật; hiểu rõ và thực hiện nghiêm túc những văn bản pháp luật về khám chữa bệnh; không sử dụng người bệnh làm thực nghiệm cho những phương pháp chuẩn đoán, điều trị, nghiên cứu khoa học khi chưa được phép của Bộ Y tế và sự chất nhận của bệnh nhân (mức đánh giá tốt là 58,8% và đánh giá rất tốt là 12,2%) [Phụ lục 2, tr.209].

d) Về quan hệ y đức của đội ngũ cán bộ y tế trong các mối quan hệ với nghề nghiệp, người bệnh, đồng nghiệp, pháp luật và xã hội

Thứ nhất, Trong mối quan hệ với nghề nghiệp

Từ kết quả cho thấy hầu hết đội ngũ CBYT của tỉnh Thái Bình hiện nay đánh giá cao mối quan hệ với nghề nghiệp. Có 90,5% CBYT đánh giá ở mức tốt và rất tốt đối với nội dung “thực hiện nghiêm quy trình khám và chữa bệnh”. Điều này chỉ rõ tại các cơ sở y tế của tỉnh Thái Bình, một trong những ấn tượng sâu đậm của người bệnh khi đến với mỗi cơ sở y tế đó là quy trình khám, điều trị bệnh.

Thứ hai, trong mối quan hệ với người bệnh

Đa số CBYT của tỉnh Thái Bình hiện nay luôn tôn trọng quyền được khám và chữa trị của người bệnh chiếm 71,1% (612 cán bộ); luôn đặt tính mạng, sức khỏe và quyền lợi của người bệnh lên trên hết chiếm 75,5% (649 cán bộ); luôn giải thích cho người bệnh về tình trạng bệnh, cách sử dụng thuốc và chế độ chính sách chiếm 72,4% (623 cán bộ); bình đẳng, công bằng và không kỳ thị, phân biệt đối xử đối với người bệnh chiếm 70,0% (602 cán bộ); CBYT phải giữ bí mật thông tin về tình trạng sức khỏe và đời tư của người bệnh chiếm 74,1% (637 cán bộ) và tận tình gần gũi và cảm thông với người bệnh chiếm 66,1% (569 cán bộ) [Phụ lục 2, tr.206-207]. Kết quả khảo sát cũng phản ánh thực tế đội ngũ CBYT ở các cơ sở y tế của tỉnh Thái Bình luôn tôn trọng quyền được khám và chữa trị của người bệnh.

Thứ ba, trong mối quan hệ với đồng nghiệp

Đội ngũ CBYT luôn đề cao phẩm chất đoàn kết, tôn trọng và tin tưởng đồng nghiệp với 92,4% (764 CBYT) ở mức tốt và rất tốt. Đoàn kết, tôn trọng và tin tưởng đồng nghiệp cùng làm chung một khoa, phòng, trung tâm, đoàn kết với các đồng nghiệp chuyên ngành khác trong toàn cơ quan, đơn vị nhằm xây dựng tập thể trong sạch vững mạnh [Phụ lục 2, tr.207].

Thứ tư, trong mối quan hệ với pháp luật và xã hội

Đội ngũ CBYT tỉnh Thái Bình hiện nay tôn trọng pháp luật; hiểu rõ và thực hiện nghiêm túc những văn bản pháp luật về khám chữa bệnh; không được sử dụng người bệnh làm thực nghiệm cho những phương pháp chẩn đoán, điều trị, nghiên cứu khoa học khi chưa được phép của Bộ Y tế và sự chấp nhận của người bệnh với 71,0% CBYT đánh giá ở mức tốt và rất tốt [Phụ lục 2, tr.209].

Đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình luôn thực hiện đúng quy định của pháp luật, ngành y tế đề ra, ý thức tổ chức kỷ luật và thực hiện y đức; thực hiện đúng quy trình chuyên môn, nghiệp vụ, nội quy, quy chế làm việc của ngành, của đơn vị có 70,7% đánh giá ở mức tốt và rất tốt (trong đó 58,1% tốt và 12,6% rất tốt) [Phụ lục 2, tr.210].

3.2.1.2. Nguyên nhân của những kết quả đạt được

- Sự lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý của Tỉnh ủy, Ủy ban nhân dân tỉnh Thái Bình về công tác y tế

- Sự lãnh đạo, quản lý trực tiếp của Sở Y tế Thái Bình

- Sự chủ động, tự giác trong việc hình thành phẩm chất y đức của mỗi cán bộ y tế

- Tác động của hội nhập quốc tế đối với ngành y tế Thái Bình

3.2.2. Hạn chế và nguyên nhân

3.2.2.1. Những hạn chế về y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay

Thứ nhất, trong lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý về y đức đối với đội ngũ cán bộ y tế

Hệ thống văn bản, quy chế về giao tiếp, về thái độ ứng xử của nhân viên y tế đã được ban hành. Những lớp tập huấn về thái độ, phong cách được tổ chức rộng khắp nhưng mới chỉ dừng lại những kỹ năng chung chung chưa cụ thể cho từng đối tượng nên hiệu quả đạt được còn hạn chế.

Cơ chế quản lý tài chính, dịch vụ còn chậm đổi mới, chưa tính đúng, tính đủ các dịch vụ y tế. Công tác thanh tra, kiểm tra của ngành y tế tỉnh Thái Bình ở các cấp chưa thực sự hiệu quả, chưa thường xuyên, liên tục. Một số tiêu cực trong ngành y chưa được giải quyết một cách triệt để gây bức xúc trong dư luận.

Thứ hai, sự xuống cấp về y đức của số cán bộ y tế

Sự chênh lệch trong thu nhập của đội ngũ cán bộ y tế đang đẩy tới việc học chạy theo đồng tiền mà đánh mất y đức. Trong chuyên môn, một số cán bộ y tế do không chấp hành nguyên tắc của các cơ sở y tế, quy chế của chuyên môn đã để xảy ra những sai sót về kỹ thuật gây tai biến cho người bệnh. Trong hoạt động nghề nghiệp vẫn còn có sự phân biệt đối xử với từng bệnh nhân và thân nhân của bệnh nhân, đến thái độ phục vụ còn quan liêu và thiếu tôn trọng với người bệnh. Từ khâu tiếp nhận đăng ký khám bệnh đến khâu khám và chẩn bệnh, điều trị còn nhiều nhiều khi tiêu cực. Thời gian dành tư vấn cho từng bệnh nhân (tối thiểu cần thiết) nhiều khi không đủ để người bệnh hiểu và làm theo. Chụp, chiếu, xét nghiệm tổng quát không cần thiết để hưởng phần trăm bảo hiểm y tế.

Một số cán bộ y tế đã không tự ý thức, tự rèn luyện mình theo những chuẩn mực y đức cần có của bản thân. Kết quả khảo sát có 20,8% cán bộ y tế xếp nghề y vào danh sách những nghề có thu nhập thấp, nằm chán bên cạnh các nghề: kinh doanh, kỹ thuật [Phụ lục 2, tr.216], có 12,3% số cán bộ y tế muốn thay đổi công việc, ân hận khi đã lựa chọn nghề y [Phụ lục 2, tr.215] và 18,3% cán bộ y tế khi được hỏi về tầm quan trọng của y đức đối với đội ngũ cán bộ y tế được đánh giá ở mức rất không quan trọng, không quan trọng và bình

thường (3,7% rất không quan trọng, 5.9% không quan trọng và 8,7% bình thường) [Phụ lục 2, tr.215].

Thứ ba, cơ chế chính sách, chế độ đãi ngộ, ưu đãi của tỉnh, ngành y tế Thái Bình đối với đội ngũ cán bộ y tế còn hạn chế

Cơ chế chính sách của nhà nước có vai trò quan trọng trong việc thực hiện y đức của đội ngũ CBYT. Nó đóng vai trò cụ thể hóa và tạo ra hành lang pháp lý để hiện thực hóa chỉ thị, nghị quyết của Đảng trong cuộc sống. Trong thời gian qua, việc xác định cơ chế chính sách trong ngành y tế tỉnh Thái Bình để nhằm xây dựng đội ngũ cán bộ y tế đủ đức, đủ tài đã đạt được nhiều thành tựu đáng khích lệ. Tuy nhiên, "việc nghiên cứu, sửa đổi, ban hành cơ chế, chính sách, pháp luật thích ứng với quá trình vận hành của nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa chưa kịp thời; nhiều văn bản quy định thiếu chế tài cụ thể". Điều này dẫn đến lúng túng trong tổ chức thực hiện, nhiều chế độ, chính sách của cán bộ y tế còn chậm được triển khai. Do đó, ảnh hưởng không nhỏ đến lợi ích chính đáng, đồng thời, không tạo ra được sự yên tâm trong cống hiến của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình.

Thêm vào đó, "việc thể chế hóa, cụ thể hóa chủ trương của Đảng về một số nội dung trong công tác cán bộ còn chậm, có nội dung chưa thống nhất giữa pháp luật của Nhà nước và quy định của Đảng; chính sách cán bộ chưa thực sự tạo động lực để cán bộ toàn tâm, toàn ý với công việc" [34, tr.91].

3.2.2.2. Nguyên nhân của hạn chế

- Một số cán bộ quản lý chưa quan tâm đúng mức đến công tác giáo dục y đức cho đội ngũ cán bộ y tế

- Một số cán bộ y tế chưa thấy rõ được vai trò rèn luyện, tự học và tự tu dưỡng về y đức

- Hình thức, phương pháp giáo dục y đức cho đội ngũ cán bộ y tế chưa phong phú, đa dạng, tồn tại nhiều nhược điểm

3.3. Những vấn đề đặt ra đối với y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình trong thời gian tới

- Mâu thuẫn giữa yêu cầu ngày càng cao về vị trí, vai trò của y đức đối với hạn chế trong tổ chức thực hiện của các chủ thể.

- Mâu thuẫn giữa yêu cầu ngày càng cao về y đức của đội ngũ cán bộ y tế với chất lượng giáo dục y đức và tự rèn luyện y đức của một số cán bộ y tế còn mang tính hình thức, chất lượng chưa cao.

- Mâu thuẫn giữa nhu cầu khám chữa bệnh, chăm sóc sức khỏe của nhân dân ngày càng cao với khả năng đáp ứng về cơ sở vật chất, kỹ thuật, chế độ lương, phụ cấp và chính sách đãi ngộ của ngành y tế còn thấp.

Tiểu kết chương 3

Chương 4

PHƯƠNG HƯỚNG VÀ MỘT SỐ GIẢI PHÁP CƠ BẢN NHẪM NÂNG CAO Y ĐỨC CỦA ĐỘI NGŨ CÁN BỘ Y TẾ TỈNH THÁI BÌNH HIỆN NAY

4.1. Phương hướng nhằm nâng cao y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay

4.1.1. Quán triệt quan điểm của Đảng về y đức đối với đội ngũ cán bộ y tế

4.1.2. Nhận thức rõ về vị trí, vai trò của y đức; về đổi mới nội dung, phương pháp giáo dục y đức và xây dựng môi trường văn hoá lành mạnh ở các cơ sở y tế đối với đội ngũ cán bộ y tế

4.1.3. Đảm bảo nhất quán giữa giáo dục y đức kết hợp với khuyến khích, đảm bảo điều kiện vật chất cho đội ngũ cán bộ y tế

2.1.4. Gắn việc thực hiện y đức với yêu cầu phát triển của tỉnh Thái Bình

4.2. Một số giải pháp cơ bản nhằm nâng cao y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay

4.2.1. Tăng cường sự lãnh đạo của các cấp uỷ đảng và sự quản lý có hiệu quả của chính quyền trong việc nâng cao y đức cho đội ngũ cán bộ y tế

Đối với công tác đội ngũ CBYT, sự lãnh đạo của Tỉnh uỷ, của các cấp uỷ đảng càng có vai trò quan trọng, bởi đội ngũ CBYT chính là bộ phận quan trọng của các cơ sở y tế, tập trung đội ngũ cán bộ lãnh đạo, cán bộ trực tiếp, bộ phận phục vụ trong công tác chăm sóc sức khoẻ nhân dân

Một số giải pháp cụ thể:

Một là, tăng cường tính gương mẫu của cán bộ y tế làm việc trong ngành y tế.

Hai là, tiếp tục đẩy mạnh phong trào tự phê bình và phê bình trong các cấp uỷ Đảng của ngành y tế Thái Bình.

Ba là, đẩy mạnh công tác kiểm tra của các cấp ủy đảng, đặc biệt với công tác phòng, chống tham nhũng.

Bốn là, coi trọng ý kiến của nhân dân trong công tác thực hiện y đức của đội ngũ CBYT.

Năm là, các cấp ủy đảng cần tiếp tục thể hiện vai trò lãnh đạo cao nhất và trực tiếp công tác tổ chức cán bộ, trong đó có công tác tổ chức thực hiện y đức

Sáu là, bên cạnh sự lãnh đạo của các cấp ủy đảng, công tác quản lý của chính quyền cũng có vai trò quan trọng trong việc xây dựng đội ngũ CBYT trong sạch, vững mạnh, hết lòng phục vụ nhân dân.

4.2.2. Đẩy mạnh cuộc vận động học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong rèn luyện y đức cho đội ngũ cán bộ y tế

Ngành y tế Thái Bình tăng cường triển khai hiệu quả việc thực hiện với các nội dung trọng tâm, cụ thể.

Cần tăng cường giáo dục y đức theo tư tưởng Hồ Chí Minh đồng thời phát huy vai trò tự giáo dục, tự rèn luyện y đức theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh đối với đội ngũ cán bộ y tế và sinh viên các trường y.

4.2.3. Tăng cường nhận thức trong việc nâng cao y đức của đội ngũ cán bộ y tế

Tăng cường nhận thức về giáo dục y đức cho đội ngũ CBYT để hướng đến việc tạo môi trường thuận lợi cho các cán bộ ngành y tế rèn luyện chuyên môn cũng như y đức.

Phải tiếp tục nâng cao năng lực lãnh đạo của các cấp ủy Đảng về hoạch định đường lối chính trị trong ngành y tế. "Đẩy mạnh phát triển ứng dụng khoa học – công nghệ tiên tiến, chú trọng ứng dụng công nghệ sinh học phục vụ cho phát triển nông nghiệp và đời sống nhân dân.

4.2.4. Xây dựng môi trường kinh tế - xã hội trong sạch, lành mạnh, xây dựng cơ chế, chính sách và tăng cường thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm trong thực hiện y đức của đội ngũ cán bộ y tế

Thứ nhất, xây dựng môi trường kinh tế - xã hội trong sạch, lành mạnh tạo điều kiện, tiền đề cho việc nâng cao y đức đối với đội ngũ cán bộ y tế

Thứ hai, xây dựng và hoàn thiện cơ chế, chính sách để phát huy y đức của đội ngũ cán bộ y tế

Thứ ba, tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm trong việc thực hiện y đức

4.2.5. Tăng cường giáo dục y đức cho đội ngũ cán bộ y tế

Thứ nhất, việc giáo dục đó phải bao hàm trong mình hai phương diện truyền đạt và nêu gương.

Thứ hai, giáo dục y đức còn được thể hiện trong việc giáo dục truyền thống y đức của ngành.

Thứ ba, giáo dục y đức là giáo dục lối sống cho đội ngũ cán bộ y tế

Tiểu kết chương 4

KẾT LUẬN

Ngành y có một vị trí vô cùng quan trọng trong mọi xã hội, vì nó liên quan trực tiếp đến việc chăm sóc và bảo vệ tính mạng, sức khỏe cho con người. Đội ngũ cán bộ y tế - những người trực tiếp làm những công việc thăm, khám, điều trị và chăm sóc người bệnh đòi hỏi ngoài chuyên môn cao, còn cần có y đức trong sáng với tinh thần “lương y như từ mẫu” mới có thể hoàn thành nhiệm vụ khó khăn nhưng vẻ vang của mình, đó là: chữa bệnh cứu người.

Trong những năm qua, ngành y tế Thái Bình đã đạt được nhiều kết quả quan trọng trong công tác chăm sóc sức khỏe nhân dân. Y đức của đội ngũ cán bộ y tế cũng ngày càng được chú trọng. Song, bên cạnh những kết quả đạt của ngành y tế thì cũng xuất hiện những vi phạm về y đức - đặc biệt dưới sự tác động mặt trái của kinh tế thị trường đã tác động không nhỏ đến y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình. Từ đó, làm xói mòn không ít những giá trị y đức truyền thống tốt đẹp của dân tộc. Một số cán bộ y tế đã suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức lối sống trong thực hiện chức trách, nhiệm vụ được giao. Những vi phạm về y đức của một số cán bộ y tế của tỉnh Thái Bình trong thời gian gần đây đang gây lên không ít bất bình cho xã hội và chậm được khắc phục.

Trên cơ sở làm rõ cơ sở lý luận về y đức của đội ngũ cán bộ y tế. Phân tích, đánh giá thực trạng y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay và nguyên nhân thực trạng này. Luận án đã đề xuất 4 phương hướng và 5 giải pháp cơ bản nhằm nâng cao y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình trong thời gian tới.

Về phương hướng: *Thứ nhất*, quán triệt quan điểm của Đảng về y đức đối với đội ngũ cán bộ y tế; *Thứ hai*, nhận thức rõ về vị trí, vai trò của y đức; về đổi mới nội dung, phương pháp giáo dục y đức và xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh ở các cơ sở y tế đối với đội ngũ cán bộ y tế; *Thứ ba*, đảm bảo nhất quán

giữa giáo dục y đức kết hợp với khuyến khích, đảm bảo điều kiện vật chất cho đội ngũ cán bộ y tế; *Thứ tư*, gắn việc thực hiện y đức với yêu cầu phát triển của tỉnh Thái Bình.

Về giải pháp: *Thứ nhất*, tăng cường sự lãnh đạo của các cấp ủy đảng và sự quản lý có hiệu quả của chính quyền trong việc nâng cao y đức cho đội ngũ cán bộ y tế; *Thứ hai*, đẩy mạnh cuộc vận động học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong rèn luyện y đức cho đội ngũ cán bộ y tế; *Thứ ba*, tăng cường nhận thức trong việc nâng cao y đức của đội ngũ cán bộ y tế; *Thứ tư*, xây dựng môi trường kinh tế - xã hội trong sạch, lành mạnh, xây dựng cơ chế, chính sách và tăng cường thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm trong thực hiện y đức của đội ngũ cán bộ y tế; *Thứ năm*, tăng cường giáo dục y đức cho đội ngũ cán bộ y tế.

Hy vọng việc thực hiện đồng bộ những phương hướng và một số giải pháp cơ bản trên sẽ góp phần nâng cao hơn nữa y đức của đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình trong thời gian tới, nhằm góp phần phát triển ngành y tế Thái Bình. Từ đó, nâng cao công tác chăm sóc sức khỏe cho nhân dân, góp phần thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Thái Bình lần thứ XX về xây dựng con người Thái Bình phát triển toàn diện cả về đạo đức, nhân cách, trí tuệ, thể chất và năng lực, nâng cao chất lượng chăm sóc sức khỏe nhân dân, thực hiện tốt chính sách xã hội và bảo đảm an sinh xã hội, xây dựng quê hương thân yêu ngày càng giàu đẹp, văn minh, hòa nhịp với bước tiến của cả nước trên con đường đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa.

DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH ĐÃ CÔNG BỐ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN

1. Hà Kim Hoàn (2022): Nâng cao chất lượng giáo dục y đức trong đào tạo bác sĩ ở Trường Đại học Y Dược Thái Bình, *Tạp chí quản lý giáo dục*, Số 6 (6/2021), tr.55-59.

2. Hà Kim Hoàn (2022): Vấn đề giáo dục y đức cho sinh viên Đại học Y Dược Thái Bình, *Tạp chí Lý luận chính trị và truyền thông*, Chuyên đề số 2-2022 (10/2022), tr.188-191.

3. Hà Kim Hoàn (2023): Nâng cao y đức cho đội ngũ cán bộ y tế tỉnh Thái Bình hiện nay, *Tạp chí quản lý nhà nước* (<http://www.quanlynhanuoc.vn/2023/03/14/nang-cao-y-duc-cho-doi-ngu-can-bo-y-te-tinh-thai-binh-hien-nay/>).

4. Hà Kim Hoàn (2023): Vai trò của y đức đối với đội ngũ cán bộ y tế hiện nay, *Tạp chí Lý luận chính trị và truyền thông*, Chuyên đề số 1-2023 (4/2023).

5. Hà Kim Hoàn (2023): Nâng cao nhận thức về y đức của đội ngũ cán bộ y tế góp phần quan trọng trong khám, chữa bệnh, *Tạp chí quản lý nhà nước* (<http://www.quanlynhanuoc.vn/2023/06/06/nang-cao-nhan-thuc-ve-y-duc-gop-phan-quan-trong-trong-kham-chua-benh/>).